

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРАЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

А.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰАТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ А.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

«ҰАТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ
ҚАРЖЫЛЫҚ КАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции,
посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан
«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»

COLLECTION OF REPORTS

of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary
of the national currency of the Republic of Kazakhstan
«STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE»

АСТАНА, ASTANA,
2023

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**"ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ"
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ**

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции, посвященная 30-летию
национальной валюты Республики Казахстан
**«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»**

COLLECTION OF REPORTS
of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary of the
national currency of the Republic of Kazakhstan
**"STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE"**

ASTANA, 2023

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261
М17

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. – Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
Жағыпарова А.О. – Экономика факультінің деканы
Ажмухамедова А.А. – Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары
Мажитов Д.М. – «Қаржы» кафедрасының профессоры
Бұлақбай Ж.М. – «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі
Майдырова А.Б. – «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі
Сембиева Л.М. – «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі
Аманова Г.Д. – «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі
Муталиева Л.М. – «Туризм» кафедрасының меңгерушісі
Мухияева Д.М. – «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі
Алина Г.Б. – «Бизнес және басқару» факультетінің деканы, Esil University

М17 «Ұлттық валютаның тұрақтылығы мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету факторы ретінде» Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2023. – 787 б. Международная научно-практическая конференция, посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан **«Стабильность национальной валюты как фактор обеспечения финансовой безопасности государства»**. – Астана: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, 2023. – 787 с. International scientific and practical conference dedicated to the 30 th anniversary of the national currency of the Republic of Kazakhstan **«Stability of the national currency as a factor of ensuring financial security of the state»**. – Astana: L.N. Gumilyov ENU, 2023. – 787 p.

ISBN 978-601-337-909-8

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектер жинағында мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасы ұлттық валютасының тұрақтылық факторлары қарастырылған.

В сборнике трудов международной научно-практической конференции рассмотрены факторы обеспечения финансовой безопасности государства и стабильности национальной валюты Республики Казахстан.

In the collection of works of the international scientific and practical conference, factors of ensuring the financial security of the state and the stability of the national currency of the Republic of Kazakhstan are considered.

ISBN 978-601-337-909-8

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

3 Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының іске асырылуы туралы 2020 жылға ақпарат // [Электрондық ресурc] URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/enbek/documents/details/153661?lang=kk>
4 «2022 - 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы заңы жобасын оның шығындарының негізгі бағыттары бойынша бағалау туралы қорытынды.» // [Электрондық ресурc] URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20(3).pdf)

КВАЗИМЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОРДЫҢ СӘЙКЕСТІК АУДИТІ БАРЫСЫНДАҒЫ БЮДЖЕТТІК ТӘУЕКЕЛДЕР АНАЛИЗИ

А.Т.Бекишева,

*Л.Н.Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университет,
Астана қ., Қазақстан Республикасы, e-mail: a.bekisheva@bk.ru*

Түйін: квазимемлекеттік секторды талдау бюджеттік жүйенің фискалдық тәуекелдерін бағалау процесінің ажырамас бөлігі болып табылады, өйткені квазимемлекеттік компанияларды мемлекет қаржылай қолдайды, сондықтан олардың қаржылық қиындықтары бюджет үшін ықтимал тәуекелдерге әкелуі мүмкін, сондай-ақ негізгі секторларда ел экономикасына айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Аннотация: анализ квазигосударственного сектора представляет собой неотъемлемую часть процесса оценки фискальных рисков бюджетной системы т.к. квазигосударственные компании финансово поддерживаются государством, их финансовые затруднения могут повлечь потенциальные риски для бюджета, а также оказывать существенное влияние на экономику страны в ключевых секторах.

Summary: analysis of the quasi-public sector is an integral part of the process of assessing the fiscal risks of the budget system, since quasi-public companies are financially supported by the state, whose financial difficulties can lead to potential risks for the budget, as well as have a significant impact on the country's economy in key sectors.

Түйін сөздер: мемлекеттік аудит, республикалық бюджет, тәуекелдер, квазимемлекеттік компаниялар, сәйкестік аудиті.

Зерттеу мақсаты - «Бәйтерек» ҰБХ АҚ және «Самрұқ-Қазына» ҰӨҚ АҚ мысалға ала отырып, квазимемлекеттік компанияларға сәйкестік аудитін жүргізу барысында кездесетін, бюджеттік жүйеге тигізілуі мүмкін фискалды тәуекелдерге сараптама жасау.

Методологиялық әдістеме – зерттеу барысында жалпы ғылыми және арнайы зерттеме әдіс-тәсілдері, оның ішінде жүйелік анализ және синтез, теориялық жалпылама, ғылыми абстракция әдістері қолданылды.

Мақала құндылығы – автор квазимемлекеттік сектордың бюджетке тигізетін фискалды тәуекелдерге талдау жасап, оның жағымсыз әсерін азайту тәсілдерін жетілдіру жолдарын ұсынады.

Қазіргі уақытта Қазақстанда 6,5 мыңға жуық квазимемлекеттік сектордың субъектілері бар. ҚР Бюджет кодексіне сәйкес Қазақстанның квазимемлекеттік секторының (КМС) субъектілерін мемлекеттік кәсіпорындар, АҚ, ЖШС, оның ішінде ұлттық басқарушы холдингтер, ұлттық холдингтер, мемлекет құрылтайшысы, қатысушысы немесе акционері

болып табылатын ұлттық компаниялар, сондай-ақ заңнамаға сәйкес олармен үлестес болып табылатын еншілес, тәуелді және өзге де заңды тұлғалар құрайды. ҚР Үкіметі бюджетке КМС ұйымдарынан дивидендтер, негізгі борыш пен пайыздар бойынша төлемдер түрінде түсімдер алады [8].

«Бәйтерек» ҰБХ АҚ және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ аталған компаниялардың активтері КМС бүкіл секторының активтерінің едәуір бөлігін құрайтындығына байланысты бөлек атап өтілді. 2018-2022 жылдар нәтижесі бойынша КМС ұйымдарынан республикалық бюджетке түскен дивидендтер сомасы 606,1 млрд.теңгені құрады. Түсімдердің негізгі көзі «Бәйтерек» ҰБХ АҚ және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ орташа үлесі 84,1%. Соның ішінде "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ және "Бәйтерек" ҰБХ АҚ дивидендтерінің үлесі олардың таза пайдасынан орта есеппен тиісінше 8,8% және 19,0% құрады, бұл төмен көрсеткіш болып табылады. Республикалық бюджеттен қаражат КМС субъектілеріне жарғылық капиталға жарналар және жаңа кредиттер беру түрінде берілді. Бес жыл ішінде компаниялардың жарғылық жарнасына бөлінген қаражат көлемі 279,4 млрд. теңгеден 60,6 млрд. теңгеге дейін төмендеді. КМС субъектілері ішінде жарғылық жарнаға ең көп қаражат "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-на бөлінді. Барлығы 2018-2022 жылдары "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-на барлық қаражаттың орта есеппен 25,8% бөлінді. Оған қоса, 2020ж. елімізде қалыптасқан төтенше жағдайға байланысты осы бағыттағы мемлекет саясатын іске асырудың тиімділігін арттыру мақсатында Холдинг тобының құралдары арқылы пандемия кезеңінде ел экономикасын қолдау мақсатында қосымша 129,3 млрд.теңге бөлінген болатын [4].

Аталған 2018-2022 жылдары «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ-на жарғылық жарнаға бөлінген барлық қаражаттың орта есеппен 14,04% бөлінді. 2018-2022 жылдары РБ-дан берілген несиелердің көлемі жиынтық өсімі 46,7% оң серпінді көрсетті. Жаңа несиелердің басты алушысы «Бәйтерек» ҰБХ АҚ болды, оның орташа үлесі бес жыл ішінде 44,5% немесе жиынтық көлемде 497,1 млрд.теңге болды. 2018-2022 жылдары "Отбасы банк" АҚ үшін берілген жаңа несиелер көлемі 8 млрд.теңгеден 102 млрд. теңгеге дейін, яғни 12,75 есе өсуі байқалды. Алайда, "Отбасы банкі" АҚ мемлекеттік бағдарламалардың қаржы операторы болып табылатындықтан және бюджеттен несиелер түрінде тартылған барлық қаражат тұрғын үйге мұқтаж кезекте тұрған азаматтарды, оның ішінде халықтың әлеуметтік осал топтарын тұрғын үймен қамтамасыз етуге бағытталғанын атап өткен жөн. Аталған бюджеттік несие есебінен тұрғын үй сатып алуға 42 865 кредит берілді. Бұдан басқа, банк таза пайда есебінен алынған өз қаражатынан "Жаңа баспана" бағдарламасы бойынша әскери қызметкерлерге ипотека беруді жүзеге асырды және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, өңірлердегі жастарға несие беру жөніндегі бағдарламаларды іске асырды. Банктің өз қаражаты есебінен 2018 жылдан бастап 2023 жылғы 1 маусымға дейін жалпы сомасы 327 млрд. теңгеге 15 590 әскери қызметкер тұрғын үймен қамтамасыз етілді [6,7].

Осылайша, бес жыл ішінде компаниялардың жарғылық жарнасына бөлінген қаражат көлемі біртіндеп төмендеді, ал жаңа несиелер беру көлемі өсті. Демек, несие беру арқылы компаниялардың қолдауы артып келеді.

Республикалық бюджетке төленетін төлемдерден басқа ҚР Ұлттық қорынан да төлемдер жүзеге асырылды. «Бәйтерек» ҰБХ АҚ «Бәйтерек» ҰБХ АҚ 2018-2022 жылдардың қорытындысы бойынша пайыздар және қарызды өтеу түрінде ҚР ҰҚ-на 4,7 млрд.теңге төледі, ал "Самұрық-Қазына" АҚ 697 млрд. теңге төледі. Бұл ретте 2020 жылды қоспағанда, жыл сайын борыш пен пайызды өтеу сомасы төмендеді: 2018 жылғы 276,7 млрд.теңгеден 2022 жылы 25,1 млрд. теңгеге дейін. Бұл жерде келесі мәселені айта кету керек: «Бәйтерек» ҰБХ АҚ-на бөлінетін қаражат әдетте, инвестициялық жобаларды несиелеуге арналған және Қор өз кезегінде борышкерлерге негізгі қарызды өтеу үшін жеңілдетілген график ұсынады, сондықтан мұндай қаражаттың бюджетке қайтарылуы баяу түде жүреді [6,7].

Кесте 1. "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-ның бюджетке төлемдері, млн.теңге [7]

қаражат ағынының түрі	Қаражат алушы	2018	2019	2020	2021	2022
Дивидендтер	Республикалық бюджет	0,0	537,2	11 198,7	10368,3	33042,3
Қарызды өтеу	Республикалық бюджет	0,0	1621,4	666,7	3666,7	6371,8
Үстемақыны өтеу	Республикалық бюджет	159,4	232,0	285,9	357,4	451,8
Үстемақыны өтеу	ҚР ҰҚ	843,1	874,7	988,6	988,6	1000,6

Осылайша, "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ бес жыл ішінде республикалық бюджетке 454,8 млрд.теңге төледі, яғни РБ қаражатын алудан 3,4 есе көп. Ал "Бәйтерек" ҰБХ АҚ 2018-2022 жылдары республикалық бюджеттен жарғылық капиталға жарналар түрінде 249,2 млрд.теңге алды, бұл ретте 55,1 млрд. теңге мөлшерінде дивидендтер төледі, бұл сома республикалық бюджеттен алынған қаражаттың тек 23,3% құрайды.

Кесте 2. "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ-ның бюджетке төлемдері, млн.теңге [6]

қаражат ағынының түрі	Қаражат алушы	2018	2019	2020	2021	2022
Дивидендтер	РБ	12 731,5	63750,1	120000	88337,3	170024,2
Қарызды өтеу	РБ	801,8	1010,4	19287,4	943,1	33895,5
Үстемақыны өтеу	РБ	256,3	254,7	193,6	157,5	111
Қарызды өтеу	ҚР ҰҚ	239771	161661	49136,9	88803,9	558,3
Үстемақыны өтеу	ҚР ҰҚ	36890,2	33245	31268,4	31417	24511,6

"Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ дивидендтерінің көлемі жоғары болғанына қарамастан, дивидендтердің нақты сомасы нормативтік аударымдар деңгейінен әрдайым төмен болды. Мысалы, 2018 жылы "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ таза табысынан түскен нақты түсімдердің сомасы 12,7 млрд.теңгені құрады, дегенмен ол болжам бойынша кемінде 25 млрд. теңгені құрауы тиіс еді. 2020 жылы "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ 100% нормативпен таза пайданың 15,8% ғана дивиденд ретінде төледі.

"Бәйтерек" ҰБХ АҚ болса, ҚР Үкіметінің 2020 жылғы 27 наурыздағы №1427 қаулысына сәйкес компанияның жыл сайынғы дивидендтерінің мөлшері шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілікте көрсетілген таза кіріс сомасының кемінде 70% -н құрауы тиіс. Алайда, компанияның таза табысынан түскен нақты түсімдердің үлесі орта есеппен 2017-2021 жылдары небәрі 19,0 % құрады. Дегенмен, бұл үлес 2021 жылы 29,8% - ға дейін өсті, бұл бюджетке дивидендтер төлеудің айтарлықтай жақсарғанын көрсетеді.

Бұдан шығатыны, қазіргі уақытта "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ мен "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-нан бюджетке дивидендтердің жеткіліксіз түспеуі бар, бұл бюджет ресурстарын шектеп, Үкіметтің өзінің әлеуметтік, экономикалық және инфрақұрылымдық міндеттемелерін орындауын қиындатуы мүмкін [10].

Сонымен бірге, екі компания да квази-фискалдық қызметтің кең спектрін орындайтынын атап өткен жөн, бұл белгілі бір қызмет түрлерін немесе әлеуметтік белсенділікті ынталандыруға

бағытталған бюджеттен тыс ұйымдардың әрекеттері. Яғни, квази-фискалдық қызметке КМС субъектілерінің бюджеттен немесе мемлекеттік қаржы саласынан тыс процесте орындалатын операцияларын жатқызуға болады. Қазақстандағы квази-фискалдық қызмет көп жағдайда әлеуметтік қамсыздандыруға бағытталған. Мысалы, әлеуметтік нысандарды салу. Демек, квази-фискалдық қызмет қаржылық салдары болуы мүмкін және мемлекеттік қаржыға әсер етуі мүмкін, бірақ ол ресми бюджеттік есептерге қосылмайды. "Квази-фискалдық қызмет" термині салыстырмалы түрде жаңа, сондықтан оны КМС субъектілері бағалаған жоқ. Осыған байланысты, алдағы уақытта осы тұжырымдаманы бекіту және осы қызметті реттеуді енгізу ұсынылады.

Кесте 3. "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ-нан кассалық әдіс бойынша акционеріне басқа үлестірулер, млн.теңге [6]

	2019	2020	2021	2022
Спорт және бірыңғай операторды қаржыландыру	33 539	35 800	29 368	25 637
Медициналық клиниканың құрылысын қаржыландыру	-	-	23 750	-
Вакцина сатып алуды қаржыландыру	-	-	13 410	-
Түркістандағы объектілерді қаржыландыру	2000	29 714	7694	-
Қаздрамтеатр құрылысын қаржыландыру	-	26 289	5425	-
спорткешендерінің құрылысын қаржыландыру	14031	26 858	-	-

Талдау көрсеткендей, мемлекет КМС субъектілеріне несиелер беруді ұлғайтып, жарғылық жарнаға салым түріндегі төлемдерді қысқартуда белсендірек бола бастады, алайда осы жерде бюджет үшін ықтимал тәуекелдер туындайды себебі несинің мемлекетке уақытылы қайтарылмауы бюджет қаражатының елеулі шығындарына әкеп соғуы мүмкін.

Айта кету керек, "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ және "Бәйтерек" ҰБХ АҚ төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша бюджеттік несиелер береді, ал холдингтер өздерінің әлеуметтік және инвестициялық жобаларды іске асыратын еншілес компанияларына несиелерді жоғары нарықтық пайызбен береді.

КМС тарапынан бюджет үшін тағы бір ықтимал тәуекел "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ және "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-дан үкіметке дивидендтердің тиісті мөлшерде алынбауына қатысты.

Осыған байланысты, қазіргі уақытта мемлекеттің ел экономикасына қатысу үлесін қысқартуға бағытталған мемлекеттік активтерді мемлекеттік басқару саясаты іске асырылуда. Бұл міндет Үкіметтің 2021 жылғы 12 қазандағы №728 қаулысымен бекітілген 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба шеңберінде іске асырылады, одан күтілетін әсер стратегиялық функцияларды немесе бәсекелестік экономикалық тұрғыдан болатын жағдайларды қоспағанда, жекешелендіру, мемлекеттік функцияларды бәсекелестік ортаға беру жолымен мемлекеттің экономикадағы үлесін 14% - ға дейін төмендету болып табылады [2, 3].

Мемлекеттік басқаруды дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасы КМС-ды тиімді дамыту, КМС-дың мемлекеттік бюджетке тәуелділігін төмендету, корпоративтік басқаруды күшейту, КМС субъектілерін жіктеу жүйесін оңтайландыру, ақпараттық ашықтық, тиімді ,актам және ашық КМС-ті одан әрі реформалауды жалғастыруға бағытталған [10].

КМС-ті одан әрі реформалау мақсатында квазимемлекеттік секторды реформалау жөніндегі Талдамалық баяндама мақұлданды және оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді. Оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес КМС реформалаудың негізгі бағыттары:

1) КМС-ге қатысты меншік түсінігін негіздеп, нақтылау арқылы КМС субъектілерінің нақты

даму векторын айқындап, мемлекеттің меншік иесі ретіндегі қазіргі функциясын қайта қарастыру;

2) КМС субъектілерін оңтайландыруды жүргізе отырып, оларды "экономикалық" және "экономикалық емес" санаттары бойынша жіктеу.

3) КМС субъектілерін корпоративтік басқаруды түбегейлі жақсарту.

КГС субъектілерін тиісті жіктеу, олардың қызметінің нәтижелері туралы есепті ұсыну және жариялау арқылы ретке келтіру мақсатында қазіргі уақыттағы нормативтік-құқықтық базаны жетілдіру қажеттігі туындайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Сәйкестік аудиті рәсімдік стандарты, ҚР ҚМ 2022 жылғы 1 ақпандығы №113 бұйрығымен бекітілген
2. 2021 – 2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі Ұлттық жоба, Электрондық дереккөз: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000728>
3. ҚР 2025 жылға дейінгі Ұлттық даму жоспары, Электрондық дереккөз: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000520>
4. Ұлттық статистика Бюросының ресми сайты <https://stat.gov.kz/>
5. Акционерлік қоғамдар туралы Заң 2003 жылғы 13 мамыр №415, Электрондық дереккөз: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z990000497>
6. "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ-ның жылдық есептері, <https://sk.kz/investors/financial-performance/?lang=kz>
7. "Бәйтерек" ҰБХ АҚ-ның жылдық есептері, <https://baiterek.gov.kz/ru/>
8. Kazakhstan : MFF: Small and Medium Enterprise Investment Program /ADB/ 2023-023 Электрондық дереккөз: <https://www.adb.org/projects/44060-023/main#>
9. Baiterek: Government Fund in Kazakhstan, Asia / Электрондық дереккөз: <https://www.swfinstitute.org/profile/598cdaa50124e9fd2d05b52b>
10. ҚР Ұлттық экономика Министірлігінің талдамалы есебі, Астана, 2023ж / Электрондық дереккөз: <https://www.gov.kz/memleket/entities/economy/documents/1?lang=kk&ysclid=loeckstc6g690154063>

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МЕН АУДИТ ҚЫЗМЕТІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Ерниязова А.Р

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті, Астана қ., Қазақстан Республикасы,
aziza.verniyazova@mail.ru

Ғылыми жетекшісі: Жахметова А.Қ.

Аңдатпа: Бұл мақалада «Мемлекеттік аудитте зерттеулерді ұйымдастыру» пәнінде зерттелетін денсаулық сақтау саласын қаржыландыру мәселелеріне қатысты аудит қызметтерінің маңызы мен қаржылық есептің жүргізілу мәні қарастырылған. Белгілі саланы Қазақстанда дамыту тенденциясына кедергі келтіретін нысандар мен бұзушылықтар туралы ақпарат көрсетілген. Медициналық сақтандыру жүйесіндегі қазіргі таңдағы актуалды қарама-қайшылықтар, зерттеулер нәтижесі статистикалық мағлұматтар арқылы көрініс табады. Осы мәселелерден туындайтын мемлекеттегі аудит жүйесінің дамуы – жан жақты мінсіз дамудың оңтайлы алғышарты.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение аудиторских служб и сущность ведения финансовой отчетности, касающейся вопросов финансирования сферы